

Gyűjtő: Pinter Zoltán Nagy István	
Gyűjtés ideje: 2016.08.29	
TART.: A. Rippl-Rónai Megyei Hely- történelmi Társaság (gyűjteményfőosztályi tanf. zűrt- dolgozat)	
Szerző: NAGY ISTVÁN	
FÖLDT. MUTATÓ: K. 12	
SZAKMUTATÓ: Muzsolyi Állományrendezés	

--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Gyűjtemény-és raktárkezelő tanfolyam 2015-2016. tanév

Vizsgadolgozat

Készítette: Nagy Ildikó

A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum

Tartalomjegyzék

1.	<i>A Rippl-Rónai Múzeum története.....</i>	3
2.	<i>A néprajzi gyűjtemény története.....</i>	10
3.	<i>Saját gyűjteménykezelői munkám bemutatása.....</i>	16
4.	<i>A kiválasztott három műtárgy bemutatása.....</i>	18
5.	<i>Forrásjegyzék.....</i>	21

A Rippl-Rónai Múzeum története

Az 1800-as évek közepén indult el megyénkben a múzeumteremtés gondolata, a jelentősebb középiskolákban régiségtárakat hoztak létre. A két nevezetes somogyi iskola – az 1792-es alapítású csurgói Református Főgimnázium és az 1806-ban induló kaposvári Állami Főgimnázium – gyűjteményeinek úttörő munkáját csakhamar a szervezett muzeológia első lépései követték.

1877-ben, a Somogyvármegyei Régészeti és Történeti Társulat egy somogyi földbirtokos, Odescalchi Artúr kezdeményezésére jött létre. Kitűzött céljuk „Somogy megye múltjának kincseit felkeresni és megőrizni.” A társulat létszáma 145 fő volt. Rómer Flóris somogyi gyűjtőútjától kapott ösztönzést.

Az új titkár, Melhárd Gyula hittanári tevékenysége érte el a legtöbb eredményt. Ásatásokat végeztek, felolvasásokat tartottak, és a „muzeális ügy” képviselői voltak. Folyamatos nehézségekkel küzdöttek, végül Melhárd Gyula távozásával 1894-ben a társulat néhány éves működés után megszűnt személyi és anyagi problémák miatt. Alapszabályzata, sovány irattára, valamint egyetlen megjelentetett évkönyve maradt fenn.

A megszűnéskor felvett jegyzőkönyv 1589 db tárgyat (375 db különböző korokból származó lelet, 1154 db érem, és 60 db könyv) számlált. A gyűjteményt a kaposvári főgimnázium őrizte.

Ezt az anyagot átvéve 1909. január 31.-én megalakult a Somogymegyei Múzeum Egyesület. Elnöke gr. Somssich Géza lett, 254 volt a taglétszám, a választmányi tagok között pedig ott találjuk a város tisztviselőit, tanárait, a módosabb kereskedőket. Helyet foglalt köztük Somogy két neves festőművésze, Kunffy Lajos és Rippl-Rónai József.

1914. február 28.-án tartott közgyűlésen határoztak a néprajzi tárgyak gyűjtéséről. A feladattal Gönczi Ferencet bízták meg, Somogy megye királyi tanfelügyelőjét. Hivatalos iskolalátogatásai során 1500 db tárgyat sikerült összegyűjtenie, és felvetette a leltározás szükségességét.

A muzeális tárgyak gyors gyarapodása miatt komoly gondot jelentett a gyűjtemény elhelyezése. Egy kultúrpalota megépítését tervezték, de a világháború következtében ez lekerült a napirendről.

A gyűjtemény tárgyai pincékben, padlásokon, különböző intézmények helyiségeiben voltak elhelyezve, majd a kaposvári MÁV internátus folyosójára kerültek, hét szekrényben elhelyezve. A tárgyak kezelése során azonban hibát követtek el, mivel semmiféle feljegyzés, leltár, jegyzék sem készült a muzeális anyagról, s így aztán nem lehet tudni, mit hol találtak,

milyen tudományos információk fűződnek hozzájuk. Emiatt a régebbi gyűjtésű tárgyak forrásértéke igen csekély.

Az egyesület 1922-ben újjáalakulva feladatként a „múlt főleg helyi vonatkozású régészeti, geológiai, történeti, művészeti, irodalmi és műipari emlékeinek és maradványainak, a jelenkor történeti emlékeinek, természetrajzi, táj- és szépismereti alkotásainak, az ipar és művészet remekeinek” gyűjtését, megőrzését jelölte meg. Céljuk pedig „mindezeknek tanulmányozás végett való kiállítása és szemléltetése által a közművelődés terjesztése” – fogalmaz az alapszabály.

1923-ban Gönczi már nyugdíjas tanfelügyelőként és az egyesület elnökeként több mint 80 községben közel 1600 tárgyat gyűjtött (pásztorfaragások, hímzések, szöttek) tanítók, tanulók, lelkészek segítségével.

A múzeum gyűjteményfejlesztéséhez hozzájárultak magángyűjtők is. 1923-ban Rippl-Rónai Ödön 1355 db-ból álló gyűjteményét (976 db festmény, rajz, 56 db szobor, 13 db dombormű, 7 db fegyver, 90 db faragott bot, stb.) a múzeumra hagyta.

A Nemzeti Múzeum jóvoltából egy-két ásatásra is sor került. Bővült a régészeti, könyvtári, és fotóállomány. Ébner Sándor népelettel kapcsolatos fotói lettek az néprajzi fotótár alapja.

Az összegyűjtött anyag rendezése, szakszerű nyilvántartásba vétele egyre sürgetőbbé vált. A Nemzeti Múzeum nyilvántartását, leltározási rendjét tanulmányozva Gönczi Ferenc 1927-ben hozzákezdett az anyag rendezéséhez. Gyarapodási (főleltári) naplóba vezette a beérkező tárgyakat, leltárszámmal lettek ellátva, beírta a tárgy nevét, darabszámát, értékét, vagy vételárát, az eladó vagy ajándékozó nevét, beszerzésének helyét. Ezután szakleltárba kerültek, kartonok, és bővebb leírás készült róluk. 8 ezer tárgyról 16 ezer rajz készült, Gönczi Ferenc, Tarján Antal és Kovács Jenő J. festőművész segítségével. 1932-ben 9000 leltározott, rendszerezett tárgyat tartalmazott a gyűjtemény.

A tárgyak 1927-ben a kaposvári városházán kaptak helyet, azután 1933-tól a megyeháza hátsó épületének második emeletén két folyosót és kilenc szobát kapott a múzeum az anyag elhelyezésére. Itt végre alkalom nyílt a gyűjtemény bemutatására is. Egy év múltán, május 6-án megnyílt az első kiállítás.

Az első kiállítással egy időben megjelent az egyesület első kiadványa, amelyben Gönczi Ferenc az egyesület huszonöt éves történetéről számol be. Az eredmények mellett a nehézségeket az alábbiakban összegzi: „Alig hiszem, hogy volna múzeuma az országnak, mely hétszer költözött volna ide-oda, pincékben, folyosókon kellett volna meghúzódnia, mely annyit küszködött volna pénztelenséggel, elhelyezési, építési kérdésekkel, gyűjtési bajokkal, vezetője munkájának lekicsinylésével, az általa nagy vesződéssel összehordott tárgyak

értéktelenné minősítésével, mint a Somogy megyei Múzeum.” A sors iróniája, hogy e kiadvány költségei is meghaladták az e célra előirányzott összeget. A helyi múzeumügy nehézségén az sem sokat változtatott, hogy 1936-ban az egyesületi gyűjteményt a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter közgyűjteménnyé nyilvánította.

Gönczi Ferenc haláláig, 1948-ig állt a megye múzeuma élén. Nemcsak a néprajz területén alkotott maradandót, hiszen gyűjtött mindent, ami múzeumba való. A jelent az ő szakmaszeretete és precíz szaknyilvántartása alapozta meg.

1949-től viseli a Somogy Megyei Múzeum nevet, ekkor gyűjteményei állami tulajdonba kerültek. Ezt követően a háborús veszteségek és károk pontos felmérése céljából a gyűjteményi állomány revíziója történt meg, ami az 1944 végéig gyűjtött 3208 db néprajzi tárgyból 1013 db-ot mutatott ki hiányként.

Ezután a rendezés, selejtezés következett, majd az anyag rendezetten és szakszerűen kerülhetett a raktárakba. Gönczi Ferenc halálát követően a múzeum élére 1949. július 1-én dr. Takáts Gyula gimnáziumi tanárt nevezték ki.

A tárgyi anyag nyilvántartásában 1950-ig dr. Takáts Gyula folytatta elődje rendszerét, majd lezárta a leltárkönyveket és az újonnan nyitott, nyomdai úton előállított 18 hasábos leltárkönyvet 1951. december 1-én hitelesítette.

1951-ben a múzeumot Rippl-Rónai Józsefről nevezték el. Bernáth Aurél nyitotta meg az első, a kor színvonalán álló állandó kiállítást.

Ettől az időszaktól számítjuk Kaposváron a tudományos élet megindulását. 1961-ben a múzeum, megyei szervezetként, a megyei tanács irányítása alá került, neve ezért „Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága- Rippl-Rónai Múzeum” lett. A múzeumi szervezethez ekkor 6 kiállítóhely tartozott. (Zala, Somogytúr, Balatonszárszó, Siófok, Balatonszemes, Nikla).

Dr. Takáts Gyula 1963-ban készített beszámolója a Somogy Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának két igen fontos problémát vetett fel:

- 1.- új tudományos státuszok biztosítását (itt került először megfogalmazásra a néprajz szakos muzeológus hiánya)
- 2.- a raktár kérdésének megoldatlanságát.

A második pontról az alábbiakat írta: „Múzeumunk raktára már olyan zsúfolt, hogy amint azt az 1963-as munkatervünkben már jelentettem, oda egyetlen nagyobb tárgyat elhelyezni már nem lehet, sőt néprajzi nagyobb tárgyaink egy része már a megyei garázs padlásán méltatlan körülmények között táruul.”

1972-től Bakay Kornél régész vette át a múzeum vezetését. Ő az 1972-es év célkitűzéseit 9 pontban összegezte, majd az elért eredményekről részletesen számolt be: „a Rippl-Rónai

Múzeum belső átalakítása, a „normális” munkafeltételek megteremtése érdekében, 136 m²-es raktár biztosítása, annak felújítása, a romos, vizes és berendezés nélküliek felszámolása. A Siófokon munkálkodó néprajzos muzeológus, Együd Árpád áthelyezése az újonnan megnyílt marcali múzeum élére”, mely múzeum profiljául „Somogy megye helytörténeti és munkásmozgalmi kutatását” jelölték ki.

A Somogyvári apátság feltárásában közreműködött, új, tudományos alapokon nyugvó állandó kiállítást hozott létre a felújított múzeumépületben, és útjára indította a múzeum évkönyvét „Somogyi Múzeumok Közleményei” címmel.

Bakay Kornél távozása után 1977-ben a megyei múzeum igazgatója dr. Honfi István lett, ő az intézmény közművelődési feladatát tartotta fontosnak.

1980-tól az intézmény vezetése dr. Mészáros Balázs történész feladata volt. 1985-ben a múzeum a megyeháza épületébe került. Ekkor vált lehetőség arra, hogy a gyűjteményi anyag biztonságos, megfelelő raktárakba kerüljön. A néprajzi és történeti gyűjtemény egy része Baté községbe került, egy régi kúria épületébe. A múzeumi dolgozók létszáma is növekedett.

1990-től dr. Jungbert Béla régész, majd 1991-től dr. Király István Szabolcs került az intézmény élére.

A személyi állomány ebben az időszakban átszervezésre került, egyes egységek leépítése kerültek, helyi önkormányzati működésbe vonódtak.

2002. május 1-től dr. Winkler Ferenc néprajzkutató lett a múzeum igazgatója.

Winkler Ferenc vezetése alatt sikerült a NKÖM támogatásával sikerült felújíttatni a Somogytúri Kunffy Lajos festőművész kúriáját. Fontosnak tartotta a múzeum képviselőt országos szervezetségű rendezvényeken.

2007 májusától a felvidéki származású néprajz szakos Dr. Szapu Viola Magda lett az igazgató. Folklorikusatáai elsősorban a cigányok temetkezési szokásrendjére, és az ifjúsági csoportkultúrák (kortárs jelenségek) megismerésére irányult. E témakörökben születtek Somogyi vonatkozású feldolgozásai, valamint Együd Árpád gyűjtéseit tette közzé.

2007. június 1.-től dr. Költő László régész lett az intézmény igazgatója. Fő kutatási területe az avarkor és a honfoglaláskor. Jelentős eredményeket ért el a természettudományos módszereknek a régészeti kutatásban való felhasználásában. Irányításával a Somogy megyei múzeumi szervezet százéves fennállásának tiszteletére jubileumi kiállítást rendeztek, mely 2009 januárjában nyílt meg „Somogyország öröksége – 100 éves a múzeum” címmel. A kiállítás a gyűjtemények legértékesebb darabjait és a szakmai osztályok történeti dokumentumait mutatta be. A múzeumi kollektíva a jubiláló intézmény múltját bemutató dekoratív, ismeretterjesztő stílusban összeállított kötetét 2010-ben jelentette meg.

Dr. Ábrahám Levente intézményünk jelenlegi igazgatója, nevéhez fűződik a múzeum gerinctelen állattani gyűjteményének kialakítása. 1985-től, mint zoológus-muzeológus, nagyon intenzív gyűjtemény-gyapításba kezdett. Történetileg elsőként alakult ki a múzeum lepke és egyéb rovar gyűjteménye, mely ma az ország egyik legnagyobb rovargyűjteményévé alakult. A magyar múzeumokban is ritka fajok gazdagították a gyűjteményt, melyek iráni, marokkói és szíriai gyűjtésekből származnak. Dr. Ábrahám Levente a Natura Somogyiensis folyóirat alapító sorozatszerkesztője. Számos angol és magyar nyelvű tudományos ismeretterjesztő cikke és szakpublikációja jelent meg, rendszeresen vesz részt zoológiai kutatóexpedíciók, tanulmányutak munkájában. Legjelentősebb szakmai kitüntetése a Pro Natura emlékplakett (2008).

Igazgatónk jelentősnek tartja munkatársainak országos rendezvényeken való részvételét, a folyamatos információ- és tapasztalatcserét az intézményen belül, és más intézményekkel való kapcsolatokban.

Intézményünk valamennyi közfoglalkoztatási lehetőséggel él (NMI kulturális közfoglalkoztatás, MANDA, egyéb városi közfoglalkoztatási lehetőségek). A létszám a foglalkoztatási programok függvényében változik, 35-50 fő. Külső forrásból finanszírozott rehabilitációs munkaerőt is alkalmazunk.

A közfoglalkoztatás hatékonyan járul hozzá az intézmény működőképességének fenntartásához.

A múzeum működése:

A Rippl-Rónai Múzeum muzeális intézmény, melyet a kultúráért felelős miniszter nyilvántartásba vett.

A 2013. július 24.-én kelt Működési Engedély alapján:

Szakmai besorolása: Megyei hatókörű városi múzeum

Az intézmény székhelye: 7400. Kaposvár, Fő u. 10.

A 2014. február 27.-én kelt alapító okiratban foglaltak szerinti székhelye: 7400. Kaposvár, Fő u. 10.

Telephelyei:

Rippl-Rónai Emlékház (Kaposvár, Róma-hegy)

Szentjakabi Bencés Apátsági Romkert (7400. Kaposvár, Várdomb hrsz: 17099)

Vaszary Emlékház (Kaposvár, Zárda u. 9. 230/A/1 hrsz)

Deseda Látogatóközpont (hrsz: 0446/2)

Irodák, gyűjteménytárak és műhelyek a Kaposvár, Fő u. 101-es épületben működnek, közgyűjteményi raktárak Taszár egykori laktanyaépületeiben, régészeti raktárak 3 kaposvári egységben, régészeti bázis Lengyeltótiiban található.

A Szervezeti és Működési Szabályzat szerint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, amely pénzügyi, gazdálkodási egységgel nem rendelkezik. Ezen feladatokat a Kaposvári Gesz látja el.

Az intézmény irányítószerve: Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése, fenntartója: Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Felügyeleti szerve Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése, amely jóváhagyja a múzeum szervezeti és működési szabályzatát, munkaterveit, költségvetését és zárszámadását.

Az alapítás kelte: 1909. január 31.-én Somogy Megyei Múzeum Egyesület, jogutód: Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum.

Gyűjtőköre: kiterjed a nemzeti és egyetemes természeti és kulturális örökség muzeológiai területeinek (természettudományi, régészeti, újkortörténeti, néprajzi, képző-és iparművészeti) tárgyi emlékeire, írásos, képi, mozgóképi és hangzó dokumentációjára.

Gyűjtőterülete: elsődlegesen Somogy megye területe, de gyűjteménytől függő, szakmailag indokolt esetben lehet regionális, országos, illetve a nemzetközi gyűjtemények esetében az érvényes nemzetközi szerződések, nemzetközi és kétoldalú egyezmények, jogszabályok figyelembe vétele alapján valamennyi kontinens.

A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum gyűjteményi anyaga a Magyar Állam tulajdonában, illetve kezelésében lévő nemzeti kulturális vagyon részét képezi.

Szervezeti felépítés:

Megyei múzeumigazgató, múzeumigazgató-helyettes, Közgyűjteményi és Tudományos Csoport (Természettudományi Szakág, Régészeti Szakág, Újkortörténeti Szakág, Néprajzi Szakág, Képzőművészeti Szakág), Állományvédelmi Csoport, Múzeumpedagógiai és Közönségszolgálati Csoport, Gazdasági és Üzemviteli Csoport, Közérdekű Muzeális Kiállítóhelyi Csoport.

Kiállításai:

A múzeum székhelyén lévő épületben négy állandó kiállítás mutatja be Kaposvár és Somogy sajátosságait. A földszinten látható „Fejezetek Somogy Néprajzából” című kiállítás a pásztor és betyáréletet, népi szokásokat és viseleteket mutat be. Az első emeleti „Természeti Örökségünk” tárlat megyénk élővilágát és domborzatának kialakulását ismerteti. Ugyanezen a szinten tekinthetjük meg a „Kincsek Somogy Földjéből” című régészeti kiállítást. A második emeleten helyezkedik el Rippl-Rónai Ödön Gyűjteménye. Ezen kívül található még egy időszaki kiállító tér a földszinten és az első emeleten, ahol folyamatosan izgalmas tárlatok várják a látogatókat.

Kaposszentjakabi Bencés Apátság és Romkert:

A romjaiban is nagyszerű apátság Kaposvár környékének legfontosabb műemléke. Egyéni szerkezetével, több méter magasán álló falaival, kiemelkedő faragott kőanyagával 11. századi építészetünk legjelentősebb emlékei közé tartozik.

Rippl-Rónai Emlékház és Látogatóközpont:

A Róma-villában lakott Rippl-Rónai József, a magyar festészet kiemelkedő alakja. A szobák a művész saját bútoraival és nyolcvan képével kerültek berendezésre. A különálló műteremben Rippl-Rónai festőállványa, festőfelszerelései, pasztelljei, s a falakon, dokumentumfényképeken követhetjük nyomon életének pillanatait. 2013-ban az emlékház kibővült a látogatóközpont épületével, amelyben Rippl-Rónai iparművészeti munkásságát bemutató Andrassy-ebédlő rekonstrukciója látható. Az állandó kiállítás még ez évben elnyerte „Az év kiállítása” címet.

Fekete István Látogatóközpont:

A Deseda- tó és környékének élővilágát bemutató kiállítás tekinthető meg, interaktív játékok, múzeumpedagógiai foglalkozások, kerékpár, csónak-kölcsönzés, kiránduló hajó működik áprilistól októberig.

Könyvtár:

A múzeum könyvgyűjtemény korlátozottan nyilvánosan látogatható, könyv- és folyóirat állományával, számítástechnikai eszközeivel biztosít olvasótermi szolgáltatást kutatók, tanulók és a látogatók számára.

A Somogyvármegyei Régészeti és Történelmi Társulat 1877-es megalakulásakor már 150 értékes könyvvel rendelkezett. Azóta hagyatékozás és ajándékozás útján jelentősen gyarapodott a könyvgyűjtemény. 1971-től majdnem 100 intézménnyel van kiadványcsere

kapcsolat. A könyvgyűjteménynek jelenleg közel 22 000 kötete van. 2008-tól a saját kiadványok digitalizálva vannak, melyek múzeumi honlapon elérhetők.

Az intézmény által kiadott folyóiratok több sorozata is elérhető honlapunkon. A Somogy Megyei Múzeumok Közleményei 1973-2010 között 19 kötetben jelentek meg. Természettudományi, régészeti, néprajzi, újkortörténeti és képzőművészeti tanulmányokat tartalmaznak. Szerzői nagyobb részben az intézmény munkatársai, de rendszeresen megjelenési lehetőséget biztosított a különböző tudományágakat képviselő szakembereknek. A Natura Somogyiensis az intézmény természettudományi osztályának tematikus folyóirata. 2001 óta megjelent 19 kötete magyar és idegen nyelven mutatja be Somogy megye élővilágát. A Somogyi Múzeumok Füzetei 1964-1993-ig jelent meg 20 alkalommal. Tartalmában a múzeum életének jelentős eseményeiről, kiállításairól adott tájékoztatást. A kiadványok cikkei között szerző vagy szakág szerint is kereshetnek az érdeklődők. Adatbázisainkban látogatóink széles köre talál érdeklődésének megfelelő tartalmakat. A felhasználók számára jól használható az általános műveltség elmélyítése vagy mélyebb szakmai tájékozódás tekintetében is. Reményeink szerint segítséget jelent az általános- és középiskolás diákoknak és pedagógusainak egyaránt, részben a meglévő ismeretek elmélyítésében, részben új ismeretek szerzésében.

Az intézményben öt oktató- és foglalkoztató terem áll rendelkezésre, melyek korszerű kialakítása és felszereltsége segíti az ismeretszerzést. Az állandó és az időszakos kiállításokhoz kapcsolódóan múzeumpedagógiai foglalkozások kerültek kidolgozásra. Nyári táborokban a gyerekek 2013-tól már játszva ismerkedhetnek meg a múzeum kincseivel.

A Rippl-Rónai Múzeum minden évben bekapcsolódik a múzeumokat érintő országos nagy rendezvényekbe, pl. Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kutatók Éjszakája.

A néprajzi gyűjtemény története

1914. február 28.-án a Somogymegyei Múzeum Egyesület közgyűlésén határoztak a néprajzi tárgyak gyűjtéséről. Gönczi Ferenc egyesületi alelnök lett megbízva a feladattal. A gyűjtőmunka még a háború alatt sem szünetelt. A gyűjtést iskolalátogatásai alkalmával végezte.

1920-ban a Rippl-Rónai Ödön féle gyűjtemény (1355 db) is az egyesülethez került, mely jelentős számú néprajzi tárgyat (faragások, szentképek stb.) tartalmazott.

Amikor Gönczi Ferenc nyugállományba vonult, az egyesület alelnökeként minden idejét, energiáját a somogyi múzeumügynek tudta szentelni. 1923 áprilisában intenzív tárggyűjtésbe kezdett, faluról-falura járva a megyét.

Viski Károly 1927 decemberében Kaposváron járt, hogy a „Somogymegyei Múzeum Egyesület” gyűjteményeit állapotuk, kezelésük, tudományos értékük tekintetében megismerje. A miniszternek tett jelentésében összegezte tapasztalatait, melyben a néprajzi gyűjteményre vonatkozóan az alábbiakat írta: „A gyűjteményeket kezelő ügyvezető elnök szerint a tárgyak száma kb. 7000. Ebből az 1923 óta szerettek, s pontosan leltározottak száma: 3871 darab... a most említett közel 4000 darab muzeális tekintetben kellőleg körülírt tárgy mind a Gönczi Ferenc gyűjtése, aki életkorához képest szokatlan frissességgel, lelkesedéssel, minden fizetés vagy tiszteletdíj nélkül él a megérdemelt nyugalom helyett önként választott múzeumi hivatásának.”

Gönczi levelezésben állt a faragókkal, segítette őket, megrendelés útján gyűjtötte be a pásztorművészet területéről az anyagot. A Balaton és Somogy vízpartjain a halászati eszközök összegyűjtését is elvégezte.

A II. világháborúban a légitámadások elől, a gyűjtemény legértékesebb részét próbálták menteni. A textilek nagy része beládázva a Róma-hegyi Rippl-Rónai villába került, a többit, a faragásokat egy városszéli tanyára vitték. Lengyeltótiba, a vármegye által megvásárolt gr. Zichy Béla féle kastélyba kerültek a pásztorfaragások, kisbundák, szűrők.

Gönczi kapcsolatot ápolt a Néprajzi Múzeum munkatársaival, más megyék múzeumvezetőivel, muzeológiai tevékenysége a kor szakmai színvonalán állt.

A tárgyak gyűjtése mellett Gönczi Somogy népi kultúrájából, gyermekéletre, viseletre, betyáréletre, szokásokra vonatkozó adatokat is gyűjtött, melyeket cikkekben, tanulmányokban publikált. Monográfiát írt „Somogyi gyermek” címmel, „A somogyi betyárvilág” címmel jelent meg 1944-ben összefoglalója. Halála után, 1949-ben jelent meg a somogyi gyermekjátékokról szóló munkája.

A múzeum második állandó kiállítása a néprajztudomány területéről, a drávai halászatot, a somogyi pásztorélet és pásztorművészet témakörét mutatta be. Az új állandó kiállítás mellett minden évben több időszakos tárlatot rendezett a múzeum, melyek között több néprajzi témájú is szerepelt.

1949-ben államosították az egyesület gyűjteményét. Új vezetője, Takáts Gyula is különös gonddal fejlesztette tovább a néprajzi gyűjteményt.

1964. augusztus 1.-én került néprajzos szakemberként dr. Knézy Judit a múzeumba. Számos néprajzi tárgy, fotó, dokumentum anyaggal gyarapította a gyűjteményt. Cikkek, tanulmányok, önálló kötetek születtek kutatómunkája során.

Néhány kismesterség felszerelése a múzeum gyűjteményébe került, ezek a Marcaliban átadott múzeumban lettek bemutatva állandó néprajzi kiállítással. Honismereti és magángyűjtemények kerültek az intézményhez.

1972-ben elkészült a Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény tanulmányterve, amit L. Szabó Tünde, a Somogy Megyei Tervező Vállalat (SOMOGYTERV) építésze és dr. Knézy Judit, a Rippl-Rónai Múzeum néprajzkutatója állított össze. Nevéhez ezen túl számos időszaki kiállítás rendezése, tájházak berendezése fűződik.

A szennai munkákkal párhuzamosan folyt a Rippl-Rónai Múzeum új állandó kiállításának az előkészítése, melynek átadására 1975 októberében került sor. A néprajzi fejezetet – „Somogy néprajza” címmel – dr. Knézy Judit állította össze, a kiállítást kísérő vezető 1978-ban jelent meg. Ebben az időben a legkorszerűbbnek számító kiállítás bemutatta a pásztorélet tárgyait, azoknak a munkásságát, akik faragásból élő népművészek lettek. Somogyban ismert és használt népi hangszereket, a családi és gyermekélet tárgyait, kiemelve a temetkezéssel kapcsolatos szokásokat. dr. Knézy Judit a kézművességre, településre, építkezésre, táplálkozásra, viseletre, szokások gyakorlására vonatkozó kutatásait tanulmányokban és kiállításokban összegezte.

A megye folklórkutatása és feldolgozása területén Együd Árpád munkásságát kell kiemelni, melyet múzeumi keretek között az 1970-es évektől végzett haláláig. A táncokat normál és super 8-as filmekben örökítette meg, a balladákat, katonadalokat, virágénekeket, siratókat, népi játékokat magnószalagra rögzítette. Somogy megye egész területén végzett folklórkutatásának eredményeként megjelent „Somogy Népköltészete” című gyűjteményes kötete. Hagyatékát a megyei múzeum gondozza.

1980-tól a néprajzi szakág területén több kutató (Molnár Ágnes, Gáll Éva, Winkler Ferenc, Imrő Judit) dolgozott. Szapu Magda a nemzetiségek (cigány) és a határon túli magyarok kultúráját vizsgálta, eredményeit tanulmányokban és önálló kiadványokban publikálta. Az 1990-es évek második felétől a városi fiatalok csoportkultúrájának feltárásával és közzétételével foglalkozott. E munkájának eredményét „A zürkorszak gyermekei” című kötetében összegezte. Az ő irányításával történt meg az Együd Árpád által gyűjtött folklóryanag feldolgozása, ezt önálló kiadványban közzé is tette.

1993-tól a néprajzi gyűjtemény fejlesztését és gondozását Kapitány Orsolya néprajzkutató végezte, Simon Andrea gyűjteménykezelő segítségével. Gyűjtő és feldolgozó munkájának

középpontjában a kézművesség, népi iparművészet állt. E témakutatás eredményeként a megyében élt és élő, minősített alkotóktól vásárlás és ajándékozás útján jelentős számú alkotás került a gyűjteménybe. A szakterület a gyűjteményi állomány fejlesztése mellett nagy hangsúlyt fektetett a korszerű nyilvántartásra, állományvédelemre. Egyik legjelentősebb kiadványa 2001-ben jelent meg „Somogy megye népművészete” címmel. Nevéhez számos állandó és időszakos kiállítás rendezése kötődik.

A néprajzi gyűjtemény folyamatos gyarapodása, elhelyezése állandó raktározási gondot jelentett. Városi pincék, vidéki kúriák, kastélyok, raktárhelyiségek adtak otthont a gyűjteménynek. Természetesen ezek a raktárhelyiségek az állományvédelmi követelményeknek nem feleltek meg, fűtetlenek, magas páratartalommal, váltakozó hőmérséklettel rendelkeztek.

1985-ben a megyei múzeum a megyeháza épületébe költözött. Ez az épület, mint a legtöbb múzeumnak ma otthont adó épület, nem múzeumnak épült, de a gyűjtemény legszebb, legértékesebb anyaga, elhelyezhetővé vált benne. A pásztorművészet és a viseletek ideális raktárba kerültek. Azonban 1997-ben megkezdődött az épület részleges felújítása, emiatt ezt ismét össze kellett csomagolni, ládába, dobozokba kerültek. 2002-ben penészgomba fertőzés terjedt el a becsomagolt gyűjteményrészben. 2003-ban sikeres pályázat született a tárgyak tisztítása, konzerválása, és új tárolási feltételek kialakítása céljából. A restaurátori munkákkal párhuzamosan három felújított helyiség raktárrá alakítása valósult meg, a műtárgyvédelmi szempontokat figyelembe véve.

A Rippl-Rónai Múzeum Néprajz Szakága Kapitány Orsolya nyugdíjba vonulása után szakember hiánnyal küzdött. 2015 májusától Pisztora Zsófia etnográfus végzettségű szakember látta el a feladatot. 2015. április 1-től 1 fő, majd június 25-től még egy fő NMI kulturális közfoglalkoztatási program keretében végzett a szakterületen kiegészítő munkát. A tárgyi leltárkönyvek kerültek ekkor digitalizálásra.

A korábbi években digitalizálásra kerültek a Néprajzi Fotótár leltárkönyvei és a nem digitális adathordozón rögzített fotónegatívok, pozitívok és a diák. Digitalizálva lett az Adattári leltárkönyv is, valamint a Néprajzi Rajztár leltárkönyve is.

2015. évben a teljes műtárgyállomány 67.994 tétel. Ebből tárgy: 18.075 db, Néprajzi Fotótár: 43.549 db, Néprajzi Adattár: 2.946 tétel, Néprajzi Rajztár: 2328 tétel, Kortárs jelenségek Gyűjteménye: 1096 tétel

Együdü hagyaték: 190 db hangszalag, 36 db magnókazetta, 154 db archív filmfelvétel, 4 db videokazetta.

Somogy megye mezőgazdaságból élt népességének 1945 előtti anyagi és szellemi kultúrájáról a legteljesebb gyűjteményt múzeumunk őrzi.

A néprajzi gyűjtemény anyagának nyilvántartási rendje a hagyományos nyilvántartási rend szerint működik.

A néprajzi tárgygyűjteményt 1923-tól 1999-ig a kor igényeinek megfelelő nyilvántartási rend szerint vezették. Gönczi Ferenc a leltárt az alábbiak szerint vezette:

- leltári szám
- megnevezés
- rövid tárgyleírás
- a gyűjtés helye
- vételár

8 db leltárkönyv maradt Gönczi Ferencről, 5 db Nem szakosított leltárkönyv, 3 db Néprajzi szakleltárkönyv.

1950-től 1966-ig 18 rubrikát tartalmazó egységes leltárkönyvet vezettek a múzeum régészeti és néprajzi anyagáról. A néprajzi szakosított leltárkönyvét 1967-től kezdték el vezetni. A beérkezett néprajzi tárgyakat 1982-től külön gyarapodási naplóba vezetjük be.

A leltározott fotókat egységes leltárkönyvbe vezették, majd 1981 áprilisától „N” megkülönböztető jellel kezdték el a néprajzi fotók nyilvántartásba vételét. 7 db

1982-től az adattárat szintén szakosították. A néprajzi adattárat „NA” jelöléssel látták el, 2 db adattári leltárkönyvünk van.

A kéziratár a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárának rendje szerint került feldolgozásra, mely 1988-tól Kapitány Orsolya vezetésével történt. Az anyagok tudományos igényű feldolgozása, egységesítése, mutatórendszerrel való ellátása, majd számítógépes feldolgozása készült el. Az adatbázisban való keresés megoldott.

A leltárkönyveket a Fő u. 101. számú épületben lévő irodahelyiségünkben tároljuk, pánccsaszekrényben őrizzük. A pánccsaszekrény kulcsát ugyanebben a helyiségben, vaskazettában őrizzük.

A tárgyi gyűjtemény nyilvántartási rendjének megfelelően a leltározott tárgyakról tudományos igényű leírókartonok készültek a kezdetektől napjainkig. A tárgy leírókartonokhoz tematikus mutató kartonok és földrajzi utalók állnak a kutatók rendelkezésére.

A fotó leltárkönyvbe bejegyzett negatívokról készült pozitív másolatokat fotó leírókartonokon őrizzük. A fotó leírókartonokról tárgyi és földrajzi mutatók készültek.

A néprajzi raktárból kikerült tárgyakról érvényes letéti szerződések vannak, melyeket minden esetben tárgyjegyzék kísér, a kölcsönzésekhez kölcsönszerződések készülnek, a tárgyakhoz műtárgyvédelmi adatlapokat mellékelünk, vezetjük a mozgatási naplót.

A Kaposvár, Fő u. 10. szám alatti (volt megyeháza, ma a múzeum székhelye) épületben lévő fafaragás és textilraktárunk a műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelőek.

A megfelelő páratartalmat légszárító berendezés biztosítja. A páratartalom mérésére hygrométert használunk.

A természetes fényforrás kiszűrésére molinóból készült függöny szolgál, az ablakok rovarhálóval felszereltek, a szellőztetés így biztosított.

A raktár bútorzata egyedi tervezésű, figyelembe véve az anyag mennyiségét, minőségét és az elhelyezésre váró tárgyak méreteit.

A textilek tárolásához fából készült fiókos rendszerű tároló-szekrények készültek, melyben fektetve tárolható, papírhengerre csavarható textilek és viseleti darabok tárolhatók. A szekrények rétegelt lemezből és jól kiszáritott fenyőből készültek. A díszesebb, kényesebb viseleti darabok (pl. ködmönök, szűrők) fektetve, egyenként, savmentes papírral kitömve vannak elhelyezve a fiókokban. A fiókok aljára és a textilek takarására molinó anyag lett felhasználva. Ha a fiókokban több rétegben vannak elhelyezve textíliák, savmentes selyempapírral választjuk el egymástól. Azokat a textileket, amelyeket hajtogatva nem szabad tárolni, mert az anyag a hajtás mentén kitöredeznek, papírhengerre tekerve, fiókba rendezve tároljuk (pl. váll-és fejkendő). A felcsavaráshoz savmentes selyempapírt használunk.

A nagyobb méretű vásznak (abrosz, lepedő, ágyterítő) speciális, e célra legyártott fa hengereket tartó fém konzolokra helyezzük. A konzolok (hengertartó, akasztós) a tömbösített raktározás típusát képviselik. A hengerek molinó vászonnal vannak bevonva.

Fő u. 10. Textilraktár részlete

A függesztve tárolható viseleti darabokat (női blúz, bajkó, mellény, dolmány) kipárnázott vállfán, molinóból varrt ruhazsákba, tároljuk.

Az alsó és felsőszoknyákat színével befele fordítva, derékban feltekerve, pamut pertlivel átkötve függesztve tároljuk a konzol akasztóin.

Az állványok molinó takaróval is be vannak fedve, a portól való védelem miatt.

Az apróbb viseleti darabok formára igazítva, savmentes, környezetbarát dobozokban Salgó polcon vannak elhelyezve (kalap, konty, harisnya, lábbeli, kézelő stb.)

A fa, fém, kerámia, üveg alapú tárgyak raktározásához Salgó polcrendszert használunk, a nagyobb tárgyak polcra helyezve, a kisebbek dobozba, savmentes papírba csomagolva kerültek raktározásra.

A szellőztetés, fűtés megoldható, a folyamatos hő- és páramérés szinte naponta megtörténik, szükség szerint páraelszívó berendezés is biztosított.

Saját gyűjteménykezelői munkám bemutatása

2015. július 1.-től végzem a Néprajzi Szakág gyűjteménykezelését, az Állományvédelmi csoport tagjaként látom el a feladatokat.

A gyűjteményvezető muzeológus, Pisztor Zsófia szakmai irányításával dolgozom. Segítem a muzeológus munkáját, együttműködöm vele. Általános raktári feladataim alapján végzem a múzeumban őrzött műtárgyak kezelését, nyilvántartását, megőrzését és ellenőrzését. Folyamatosan figyelemmel kísérem a műtárgyak állapotát. Folyamatosan ellenőrzöm a raktárak klimatikus (hő-, pára-, fény-) viszonyait, tűz- és kártevők elleni védelmet figyelembe véve, a raktár vagyonbiztonságát és rendezettségét őrzöm. Szükség esetén javaslatot teszek restaurátori feladatok elvégzésére. Részt veszek a raktárban elhelyezett műtárgyak folyamatos nyilvántartásában és a nyilvántartás ellenőrzésében. Műtárgyszállítás, műtárgymozgatás során elvégzem az ehhez kapcsolódó adminisztratív feladatokat. Gondoskodom a műtárgyak csomagolásáról és szállításáról. Gondoskodom a raktárak tisztán tartásáról, a rendszeres takarításról és fertőtlenítésről. Folyamatosan ellenőrzöm a műtárgyvédelmet szolgáló technikai berendezéseket (hőmérő, páramérő).

Közreműködöm a költségvetési terv készítésében, szakmai beszámoló elkészítésében, dokumentumokat készítek elő ellenőrzésre, kutató munkához adattári anyagokat biztosítok. Adminisztrációs munkámban próbálok mindig pontosan, precízen dolgozni.

Minden lehetséges alkalmat megragadok, hogy konferenciákra, országos rendezvényekre eljussak. A tavalyi évben rendezett Múzeumok Majálisán múzeumunk és kiadványaink népszerűsítése volt a feladatom, melyet nagy örömmel végeztem.

Két alkalommal vettem részt a Múzeumok Éjszakájának előkészítésében, lebonyolításában. 2015 nyarán múzeumi tábort szerveztünk két turnusban. Foglalkozásokat tartottunk, játékos formában ismertettük meg a néprajz területét a gyermekekkel. Színvonalas Adventi programsorozatot készítettünk, melynek pozitív visszhangot adott a közönség, a sajtó, televízió és a rádió. Próbálunk egyre szélesebb réteget bevonni, internetes közösségi oldalunkon és a honlapon felhívásokat teszünk közzé, nyereményjátékokat szervezünk, ismeretterjesztő, tájékoztató cikkeket teszünk közzé. Kutatókat, érdeklődőket fogadunk.

2015 évben sikerült az egyik raktár revízióját elvégeznünk, ennek során a tároló-dobozokat és a tárgyak csomagolásait megfelelő, jól látható felirattal láttuk el a könnyebb kereshetőség érdekében.

A Fő u. 101. szám alatti irodahelyiségünkben lévő Néprajzi Adattárban elhelyezett elavult fotók és negatívak tárolására használt szekrényt leselejteztük, korszerű, savmentes papír tárolóeszközöket szereztünk be. A negatívak áthelyezése során revíziózni is fogjuk azokat. Taszáron a volt laktanyaépületben lévő raktárunk rendezett, viszonylag áttekinthető, megfelelő mennyiségű rakodóterületet biztosít. Sajnos ez az objektum nem fűthető, így a téli hónapokban magas a páratartalom, és a téli és nyári időszakok váltakozása során jelentősen ingadozik a hőmérséklet. 2015 nyarán 4 fő diákmunkás segítségével kitararítottunk, a tárgyak, tárolóterek pormentesítését elvégeztük.

Muzeológus kolleganómmal együtt tudatosan igyekszünk, hogy a Néprajzi Szakág közművelődési tevékenységét bővítsük. Első feladatunk volt, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokat dolgoztunk ki, melyet általános iskoláknak ajánlottunk 3-3 különböző korcsoportra fókuszálva. Ezekhez a foglalkozásokhoz ingyenesen letölthető foglalkoztató füzetet készítettünk.

A kutatómunkát megkönnyítendő külön számítógépet telepítettünk a néprajzi adattárba, megkezdődött az adattári anyagok digitalizálása, hogy majd szélesebb körben, online is elérhetővé tegyük.

2016 áprilisában időszaki kiállítást készítettünk, melynek témája a mosás és vasalás a paraszti háztartásban. Első alkalommal vettem részt kiállítás előkészítésében, lebonyolításában.

Azért szeretem ezt a munkát, mert sokféle érdekes és változatos feladatot kell megoldanom az állandó, naponta ismétlődő teendők mellett.

A kiválasztott három műtárgy bemutatása:

Néprajzi gyűjteményünk legszebb darabjai a pásztorélet, pásztorművészet területéről kerültek intézményünkbe, ezért választottam a bemutatandó tárgyak közül kettőt is ebből. E kettő még Gönczi Ferenc gyűjtése, aki a leltári számokat még nem a mai formában képezte, valamint a tárgyleíró-kartonra a tárgyat hitelesen lerajzolta.

Somogyi czifraszűr (RRM 4661.)

A szűr a magyar nép legősibb, legelterjedtebb ruhadarabja. Hosszú, hosszában hasított, nehéz, ványolt gyapjú-köntös, rendszerint hímzett. Eleje és háta egyetlen darabból áll. Elöl közepen nyitott és hajtókája van. Más felöltőfeléktől hátát borító, nagy, négyszögletes gallérja különbözteti meg. Bár a szűrnek van ujja, ezt azonban ritkán vagy egyáltalán nem használták. Az ujjakat – elvesztvén eredeti funkciójukat – lezárták és zsebként használták. Jól ismert szállóige: „kiteszem a szűrét”. Ugyanis az udvarlásnál is nagy szerepe volt a szépen elkészített szűrnek. A legény ebben ment leánykéréskor látogatóba a lányos házhoz és távozáskor – mintegy véletlenül – ott kellett felejtetni a szűrét. Ha másnap a szűrért visszamenve, azt az ajtón kívül találta („kitették a szűrét”), az azt jelentette, hogy a lány szülei nem kívánják a házasságot.

A szűrszabók viszonylag későn – főként a 19. században szerveződtek céhekbe. Somogy megyében egyetlen önálló szűrszabó céhről tudunk, mely Kaposváron volt. Karádon, Szigetváron és Toponáron a szücsökkel, magyar és német szabókkal alkottak vegyes-céhet a szűrszabók.

Vajda Sándor, a legutolsó kaposvári szűrszabó, a mesterséget 1869-1871 között tanulta. Munkáját 1914-ig végezte, azután megszűntek a megrendelések az 1. világháború miatt. 1929-ben a Somogy Megyei Múzeumi Egyesület felkérésére készítette ezt a szűrét az 1880-as évek divatja szerint. Tehát származási helye: Kaposvár, gyűjtötte Gönczi Ferenc.

Különleges célt is szolgált a *fenekes ujjú szűr*. A felöltve sohasem viselt szűr ujjait szokás volt bevarni, ill. egy kerek posztódarabbal befenekelni. Már eleve befenekelt ujjakkal is

készítették a szabók. Pásztorok, gulyások, kondások hordták. Ebben tartották kisebb holmijukat. A dunántúli fenekes ujjú szűrőket piros szegéssel készítették. Ott leginkább csak kanászok hordtak ilyeneket. Erre szól a nóta:

*„Be van az én szűröm ujjja kötve,
Kis angyalom, ne kotorássz benne!
Az egyikben aczél, kova, tapló,
A másikban százforintos bankó.”*

Ifj. Kapoli Antal juhász, „Népművészet Mestere” díjas népi iparművész volt. Édesapja, id. Kapoli Antal juhász, Kossuth-díjas és „Népművészet Mestere” díjas népi iparművész. Az ő munkáinak zöme a Balatonlellel Kapoli Emlékházban kerültek kiállításra, ezért ifj. Kapoli Antal munkái közül választottam a következő tárgyat, mely a Rippl-Rónai múzeum fafaragásos raktárában lévő gyűjteményben található.

Gyufataró (RRM 4930.)

Ifjabb Kapoli Antal juhásztól vásárolta Gönczi Ferenc 1929-ben. Származási helye: Kopaszhegypuszta. A tárgy szilvafából van faragva. Egyik oldalán bazsarózsák, másik oldalán tölgyfalevelek gubacccsal. Nagysága: 5,7 X 6,7 cm.

„ a pusztákon nyomtak egymás markába meglett férfiak is fél tenyér nagyságú, ravasz szerkezetű dobozkát azzal: ezt nyissa ki kend. A fölszólított átvette a faragással agyondíszített kazettácskát, rázott egyet rajta a füle mellett, majd elismervén, hogy az belül nem üres, mert zörög, szeme elé emelte, s beható vizsgálattal igyekezett fölfedezni, hogy a skatulyácskára faragott kacskaringós vonalaknak vagy stilizált makkoknak melyikét kell megnyomnia, hogy a bonyolult zárószervezet első nyitját meglelje. A ravasz szerkezetben gyufa volt, öt-hat szál. Népművészetünkben külön fejezet ezeknek az ötletes gyufarejtő, gyufaórző

alkalmatosságoknak, főleg pásztorok mívelte ipara.” Illyés Gyula jellemezte így a pásztorélet és művészet egyik jelentős darabját, a gyufatartót.

Somogyban jelentős volt az állattartás, melynek ideális területei a nagy kiterjedésű tölgyerdők, tisztások voltak. A pásztorok elsősorban olyan tárgyakat, eszközöket faragtak és díszítettek, amelyekre a mindennapi életben szükségük volt, kisméretű tárgyak, melyeket magukkal hordhattak zsebben, szűr befenekelt ujjában, tarisznyában.

Múzeumunknak gazdag és változatos pásztorművészeti gyűjteményében kiemelkedő helyet foglalnak el a gyufatartók.

Gyűjteményünk egyik legrégebb darabja a céhes ipar területéről került múzeumunkba.

Céhkorsó (RRM 51.4.2.)

Zöld mázzal futtatott, lapos jellegű, égetett korsó. A korsó mindkét oldalán szív alakú mezőben stilizált céhjelvények sorakoznak. Pl. holló szájában patkó, fölötté „Kováts Címer”-stb. A korsó szája alatti keskeny részen az egész testet befogó tulipán látható. A vele szemben levő fül alatt: „ Andotsi közönséges, bötsületes mester emberek céhkorsaja 1835. február 25” felirat.

A korsó egy Dunántúli fazekas munkája 1835-ből. Dr. Takáts Gyula gyűjtötte 1951. szeptember 8.-án az Andocsi Községi Tanácstól. Magassága: 43 cm, szájhossz: 25 cm, talp átmérő: 15 cm.

A céh a kézműves mesterséget űző iparosok érdekvédelmi szervezete volt. Somogy megye céheinek döntő többsége a 18. sz. első felében alakult. A czéhkorsó sajtós korsó, melyből bizonyos ünnepélyek, pl. céhlakozások, céhláda átvitele, céhmesterválasztás, remekeltetés, felszabadítás alkalmával isznak a mesterek, és illető legényeik.

Irodalomjegyzék

GÖNCZI FERENC 1935. A Somogymegyei Múzeum Egyesület 25 éves története. Új-Somogy Nyomda és Lapkiadó RT. Kaposvár. 11-19.

VARGA ÉVA 2010. Múzeumteremtés Somogyban. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága. Kaposvár. 7-13.

KAPITÁNY ORSOLYA 2010. „A szépség kertjében”. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága. Kaposvár. 99-126.

ÁBRAHÁM LEVENTE 2010. A természet sokfélesége. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Kaposvár. 211-220.

MARTON KLÁRA 1981. Egy Csökölyből származó polgári szűr restaurálása. Somogyi Múzeumok Közleményei IV./7. Különlennyomat. Kaposvár.

2004. A néprajz gyűjteményi anyagának nyilvántartási rendje RRM NA 2355-2004.

2009. Somogyország öröksége – 100 éves a múzeum - Kiállítás a Rippl-Rónai Múzeumban. Somogy Megyei Múzeumok igazgatósága. Kaposvár.

2014. A Kaposvári Rippl-Rónai Múzeum. Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum. Kaposvár.

2016. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum 2015. évi beszámolójelentése. Kaposvár.

2016. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum Néprajzi Szakág 2015. évi beszámolója.

2013. A Rippl-Rónai Megyei hatókörű Városi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzata. Kaposvár.

2013. Működési Engedély. Rippl-Rónai Múzeum

2014. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum Alapító Okirata.

<http://www.heimatmuseum.hu/anyagok/Allomanyvedelmi.pdf>

Gyűjtemény-és raktárkezelő tanfolyam 2015-2016. tanév

Vizsgadolgozat

Készítette: Nagy Ildikó

A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum

Tartalomjegyzék

1.	<i>A Rippl-Rónai Múzeum története.....</i>	<i>3</i>
2.	<i>A néprajzi gyűjtemény története.....</i>	<i>10</i>
3.	<i>Saját gyűjteménykezelői munkám bemutatása.....</i>	<i>16</i>
4.	<i>A kiválasztott három műtárgy bemutatása.....</i>	<i>18</i>
5.	<i>Forrásjegyzék.....</i>	<i>21</i>

A Rippl-Rónai Múzeum története

Az 1800-as évek közepén indult el megyénkben a múzeumteremtés gondolata, a jelentősebb középiskolákban régiségtárakat hoztak létre. A két nevezetes somogyi iskola – az 1792-es alapítású csurgói Református Főgimnázium és az 1806-ban induló kaposvári Állami Főgimnázium – gyűjteményeinek úttörő munkáját csakhamar a szervezett muzeológia első lépései követték.

1877-ben, a Somogyvármegyei Régészeti és Történeti Társulat egy somogyi földbirtokos, Odescalchi Artúr kezdeményezésére jött létre. Kitűzött céljuk „Somogy megye múltjának kincseit felkeresni és megőrizni.” A társulat létszáma 145 fő volt. Rómer Flóris somogyi gyűjtőútjától kapott ösztönzést.

Az új titkár, Melhárd Gyula hittanári tevékenysége érte el a legtöbb eredményt. Ásatásokat végeztek, felolvasásokat tartottak, és a „muzeális ügy” képviselői voltak. Folyamatos nehézségekkel küzdöttek, végül Melhárd Gyula távozásával 1894-ben a társulat néhány éves működés után megszűnt személyi és anyagi problémák miatt. Alapszabályzata, sovány irattára, valamint egyetlen megjelentetett évkönyve maradt fenn.

A megszűnéskor felvett jegyzőkönyv 1589 db tárgyat (375 db különböző korokból származó lelet, 1154 db érem, és 60 db könyv) számlált. A gyűjteményt a kaposvári főgimnázium őrizte.

Ezt az anyagot átvéve 1909. január 31.-én megalakult a Somogy megyei Múzeum Egyesület. Elnöke gr. Somssich Géza lett, 254 volt a taglétszám, a választmányi tagok között pedig ott találjuk a város tisztviselőit, tanárait, a módosabb kereskedőket. Helyet foglalt köztük Somogy két neves festőművésze, Kunffy Lajos és Rippl-Rónai József.

1914. február 28.-án tartott közgyűlésen határoztak a néprajzi tárgyak gyűjtéséről. A feladattal Gönczi Ferencet bízták meg, Somogy megye királyi tanfelügyelőjét. Hivatalos iskolalátogatásai során 1500 db tárgyat sikerült összegyűjtenie, és felvetette a leltározás szükségességét.

A muzeális tárgyak gyors gyarapodása miatt komoly gondot jelentett a gyűjtemény elhelyezése. Egy kultúrpalota megépítését tervezték, de a világháború következtében ez lekerült a napirendről.

A gyűjtemény tárgyai pincékben, padlásokon, különböző intézmények helyiségeiben voltak elhelyezve, majd a kaposvári MÁV internátus folyosójára kerültek, hét szekrényben elhelyezve. A tárgyak kezelése során azonban hibát követtek el, mivel semmiféle feljegyzés, leltár, jegyzék sem készült a muzeális anyagról, s így aztán nem lehet tudni, mit hol találtak,

milyen tudományos információk fűződnek hozzájuk. Emiatt a régebbi gyűjtésű tárgyak forrásértéke igen csekély.

Az egyesület 1922-ben újjáalakulva feladatként a „múlt főleg helyi vonatkozású régészeti, geológiai, történeti, művészeti, irodalmi és műipari emlékeinek és maradványainak, a jelenkor történeti emlékeinek, természetrajzi, táj- és szépismereti alkotásainak, az ipar és művészet remekeinek” gyűjtését, megőrzését jelölte meg. Céljuk pedig „mindezeknek tanulmányozás végett való kiállítása és szemléltetése által a közművelődés terjesztése” – fogalmaz az alapszabály.

1923-ban Gönczi már nyugdíjas tanfelügyelőként és az egyesület elnökeként több mint 80 községben közel 1600 tárgyat gyűjtött (pásztorfaragások, hímzések, szöttesek) tanítók, tanulók, lelkesek segítségével.

A múzeum gyűjteményfejlesztéséhez hozzájárultak magángyűjtők is. 1923-ban Rippl-Rónai Ödön 1355 db-ból álló gyűjteményét (976 db festmény, rajz, 56 db szobor, 13 db dombormű, 7 db fegyver, 90 db faragott bot, stb.) a múzeumra hagyta.

A Nemzeti Múzeum jóvoltából egy-két ásatásra is sor került. Bővült a régészeti, könyvtári, és fotóállomány. Ébner Sándor népelettel kapcsolatos fotói lettek az néprajzi fotótár alapja.

Az összegyűjtött anyag rendezése, szakszerű nyilvántartásba vétele egyre sürgetőbbé vált. A Nemzeti Múzeum nyilvántartását, leltározási rendjét tanulmányozva Gönczi Ferenc 1927-ben hozzákezdett az anyag rendezéséhez. Gyarapodási (főleltári) naplóba vezette a beérkező tárgyakat, leltárszámmal lettek ellátva, beírta a tárgy nevét, darabszámát, értékét, vagy vételárát, az eladó vagy ajándékozó nevét, beszerzésének helyét. Ezután szakleltárba kerültek, kartonok, és bővebb leírás készült róluk. 8 ezer tárgyról 16 ezer rajz készült, Gönczi Ferenc, Tarján Antal és Kovács Jenő J. festőművész segítségével. 1932-ben 9000 leltározott, rendszerezett tárgyat tartalmazott a gyűjtemény.

A tárgyak 1927-ben a kaposvári városházán kaptak helyet, azután 1933-tól a megyeháza hátsó épületének második emeletén két folyosót és kilenc szobát kapott a múzeum az anyag elhelyezésére. Itt végre alkalom nyílt a gyűjtemény bemutatására is. Egy év múltán, május 6-án megnyílt az első kiállítás.

Az első kiállítással egy időben megjelent az egyesület első kiadványa, amelyben Gönczi Ferenc az egyesület huszonöt éves történetéről számol be. Az eredmények mellett a nehézségeket az alábbiakban összegzi: „Alig hiszem, hogy volna múzeuma az országnak, mely hétszer költözött volna ide-oda, pincékben, folyosókon kellett volna meghúzódnia, mely annyit küszködött volna pénztelenséggel, elhelyezési, építési kérdésekkel, gyűjtési bajokkal, vezetője munkájának lekicsinylésével, az általa nagy vesződséggel összehordott tárgyak

értéktelenné minősítésével, mint a Somogy megyei Múzeum.” A sors iróniája, hogy e kiadvány költségei is meghaladták az e célra előirányzott összeget. A helyi múzeumügy nehézségén az sem sokat változtatott, hogy 1936-ban az egyesületi gyűjteményt a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter közgyűjteménnyé nyilvánította.

Gönczi Ferenc haláláig, 1948-ig állt a megye múzeuma élén. Nemcsak a néprajz területén alkotott maradandót, hiszen gyűjtött mindent, ami múzeumba való. A jelent az ő szakmájeretete és precíz szaknyilvántartása alapozta meg.

1949-től viseli a Somogy Megyei Múzeum nevet, ekkor gyűjteményei állami tulajdonba kerültek. Ezt követően a háborús veszteségek és károk pontos felmérése céljából a gyűjteményi állomány revíziója történt meg, ami az 1944 végéig gyűjtött 3208 db néprajzi tárgyól 1013 db-ot mutatott ki hiányként.

Ezután a rendezés, selejtezés következett, majd az anyag rendezetten és szakszerűen kerülhetett a raktárakba. Gönczi Ferenc halálát követően a múzeum élére 1949. július 1-én dr. Takáts Gyula gimnáziumi tanárt nevezték ki.

A tárgyi anyag nyilvántartásában 1950-ig dr. Takáts Gyula folytatta elődje rendszerét, majd lezárta a leltárkönyveket és az újonnan nyitott, nyomdai úton előállított 18 hasábos leltárkönyvet 1951. december 1-én hitelesítette.

1951-ben a múzeumot Rippl-Rónai Józsefről nevezték el. Bernáth Aurél nyitotta meg az első, a kor színvonalán álló állandó kiállítást.

Ettől az időszaktól számítjuk Kaposváron a tudományos élet megindulását. 1961-ben a múzeum, megyei szervezetként, a megyei tanács irányítása alá került, neve ezért „Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága- Rippl-Rónai Múzeum” lett. A múzeumi szervezethez ekkor 6 kiállítóhely tartozott. (Zala, Somogytúr, Balatonszárszó, Siófok, Balatonszemes, Nikla).

Dr. Takáts Gyula 1963-ban készített beszámolója a Somogy Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának két igen fontos problémát vetett fel:

- 1.- új tudományos státuszok biztosítását (itt került először megfogalmazásra a néprajz szakos muzeológus hiánya)
- 2.- a raktár kérdésének megoldatlanságát.

A második pontról az alábbiakat írta: „Múzeumunk raktára már olyan zsúfolt, hogy amint azt az 1963-as munkatervünkben már jelentettem, oda egyetlen nagyobb tárgyat elhelyezni már nem lehet, sőt néprajzi nagyobb tárgyaink egy része már a megyei garázs padlásán méltatlan körülmények között táruul.”

1972-től Bakay Kornél régész vette át a múzeum vezetését. Ő az 1972-es év célkitűzéseit 9 pontban összegezte, majd az elért eredményekről részletesen számolt be: „a Rippl-Rónai

Múzeum belső átalakítása, a „normális” munkafeltételek megteremtése érdekében, 136 m²-es raktár biztosítása, annak felújítása, a romos, vizes és berendezés nélküliek felszámolása. A Siófokon munkálkodó néprajzos muzeológus, Együd Árpád áthelyezése az újonnan megnyílt marcali múzeum élére”, mely múzeum profiljául „Somogy megye helytörténeti és munkásmozgalmi kutatását” jelölték ki.

A Somogyvári apátság feltárásában közreműködött, új, tudományos alapokon nyugvó állandó kiállítást hozott létre a felújított múzeumépületben, és útjára indította a múzeum évkönyvét „Somogyi Múzeumok Közleményei” címmel.

Bakay Kornél távozása után 1977-ben a megyei múzeum igazgatója dr. Honfi István lett, ő az intézmény közművelődési feladatát tartotta fontosnak.

1980-tól az intézmény vezetése dr. Mészáros Balázs történész feladata volt. 1985-ben a múzeum a megyeháza épületébe került. Ekkor vált lehetőség arra, hogy a gyűjteményi anyag biztonságos, megfelelő raktárakba kerüljön. A néprajzi és történeti gyűjtemény egy része Baté községbe került, egy régi kúria épületébe. A múzeumi dolgozók létszáma is növekedett.

1990-től dr. Jungbert Béla régész, majd 1991-től dr. Király István Szabolcs került az intézmény élére.

A személyi állomány ebben az időszakban átszervezésre került, egyes egységek leépítése kerültek, helyi önkormányzati működésbe vonódtak.

2002. május 1-től dr. Winkler Ferenc néprajzkutató lett a múzeum igazgatója.

Winkler Ferenc vezetése alatt sikerült a NKÖM támogatásával sikerült felújíttatni a Somogytúri Kunffy Lajos festőművész kúriáját. Fontosnak tartotta a múzeum képviselőtét országos szervezetségű rendezvényeken.

2007 májusától a felvidéki származású néprajz szakos Dr. Szapu Viola Magda lett az igazgató. Folklorikusatái elsősorban a cigányok temetkezési szokásrendjére, és az ifjúsági csoportkultúrák (kortárs jelenségek) megismerésére irányult. E témakörökben születtek Somogyi vonatkozású feldolgozásai, valamint Együd Árpád gyűjtéseit tette közzé.

2007. június 1.-től dr. Költő László régész lett az intézmény igazgatója. Fő kutatási területe az avarkor és a honfoglaláskor. Jelentős eredményeket ért el a természettudományos módszereknek a régészeti kutatásban való felhasználásában. Irányításával a Somogy megyei múzeumi szervezet százéves fennállásának tiszteletére jubileumi kiállítást rendeztek, mely 2009 januárjában nyílt meg „Somogyország öröksége – 100 éves a múzeum” címmel. A kiállítás a gyűjtemények legértékesebb darabjait és a szakmai osztályok történeti dokumentumait mutatta be. A múzeumi kollektíva a jubiláló intézmény múltját bemutató dekoratív, ismeretterjesztő stílusban összeállított kötetét 2010-ben jelentette meg.

Dr. Ábrahám Levente intézményünk jelenlegi igazgatója, nevéhez fűződik a múzeum gerinctelen állattani gyűjteményének kialakítása. 1985-től, mint zoológus-muzeológus, nagyon intenzív gyűjtemény-gyarapításba kezdett. Történetileg elsőként alakult ki a múzeum lepke és egyéb rovar gyűjteménye, mely ma az ország egyik legnagyobb rovargyűjteményévé alakult. A magyar múzeumokban is ritka fajok gazdagították a gyűjteményt, melyek iráni, marokkói és szíriai gyűjtésekből származnak. Dr. Ábrahám Levente a Natura Somogyiensis folyóirat alapító sorozatszerkesztője. Számos angol és magyar nyelvű tudományos ismeretterjesztő cikke és szakpublikációja jelent meg, rendszeresen vesz részt zoológiai kutatóexpedíciók, tanulmányutak munkájában. Legjelentősebb szakmai kitüntetése a Pro Natura emlékplakett (2008).

Igazgatónk jelentősnek tartja munkatársainak országos rendezvényeken való részvételét, a folyamatos információ- és tapasztalatcserét az intézményen belül, és más intézményekkel való kapcsolatokban.

Intézményünk valamennyi közfoglalkoztatási lehetőséggel él (NMI kulturális közfoglalkoztatás, MANDA, egyéb városi közfoglalkoztatási lehetőségek). A létszám a foglalkoztatási programok függvényében változik, 35-50 fő. Külső forrásból finanszírozott rehabilitációs munkaerőt is alkalmazunk.

A közfoglalkoztatás hatékonyan járul hozzá az intézmény működőképességének fenntartásához.

A múzeum működése:

A Rippl-Rónai Múzeum muzeális intézmény, melyet a kultúráért felelős miniszter nyilvántartásba vett.

A 2013. július 24.-én kelt Működési Engedély alapján:

Szakmai besorolása: Megyei hatókörű városi múzeum

Az intézmény székhelye: 7400. Kaposvár, Fő u. 10.

A 2014. február 27.-én kelt alapító okiratban foglaltak szerinti székhelye: 7400. Kaposvár, Fő u. 10.

Telephelyei:

Rippl-Rónai Emlékház (Kaposvár, Róma-hegy)

Szentjakabi Bencés Apátsági Romkert (7400. Kaposvár, Várdomb hrsz: 17099)

Vaszary Emlékház (Kaposvár, Zárda u. 9. 230/A/1 hrsz)

Deseda Látogatóközpont (hrsz: 0446/2)

Irodák, gyűjteménytárak és műhelyek a Kaposvár, Fő u. 101-es épületben működnek, közgyűjteményi raktárak Taszár egykori laktanyaépületeiben, régészeti raktárak 3 kaposvári egységben, régészeti bázis Lengyeltótiiban található.

A Szervezeti és Működési Szabályzat szerint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, amely pénzügyi, gazdálkodási egységgel nem rendelkezik. Ezen feladatokat a Kaposvári Gesz látja el.

Az intézmény irányítószerve: Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése, fenntartója: Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Felügyeleti szerve Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése, amely jóváhagyja a múzeum szervezeti és működési szabályzatát, munkaterveit, költségvetését és zárszámadását.

Az alapítás kelte: 1909. január 31.-én Somogy Megyei Múzeum Egyesület, jogutód: Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum.

Gyűjtőköre: kiterjed a nemzeti és egyetemes természeti és kulturális örökség muzeológiai területeinek (természettudományi, régészeti, újkortörténeti, néprajzi, képző-és iparművészeti) tárgyi emlékeire, írásos, képi, mozgóképi és hangzó dokumentációjára.

Gyűjtőterülete: elsődlegesen Somogy megye területe, de gyűjteménytől függő, szakmailag indokolt esetben lehet regionális, országos, illetve a nemzetközi gyűjtemények esetében az érvényes nemzetközi szerződések, nemzetközi és kétoldalú egyezmények, jogszabályok figyelembe vétele alapján valamennyi kontinens.

A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum gyűjteményi anyaga a Magyar Állam tulajdonában, illetve kezelésében lévő nemzeti kulturális vagyon részét képezi.

Szervezeti felépítés:

Megyei múzeumigazgató, múzeumigazgató-helyettes, Közgyűjteményi és Tudományos Csoport (Természettudományi Szakág, Régészeti Szakág, Újkortörténeti Szakág, Néprajzi Szakág, Képzőművészeti Szakág), Állományvédelmi Csoport, Múzeumpedagógiai és Közönségszolgálati Csoport, Gazdasági és Üzemviteli Csoport, Közérdekű Muzeális Kiállítóhelyi Csoport.

Kiállításai:

A múzeum székhelyén lévő épületben négy állandó kiállítás mutatja be Kaposvár és Somogy sajátosságait. A földszinten látható „Fejezetek Somogy Néprajzából” című kiállítás a pásztor és betyáréletet, népi szokásokat és viseleteket mutat be. Az első emeleti „Természeti Örökségünk” tárlat megyénk élővilágát és domborzatának kialakulását ismerteti. Ugyanezen a szinten tekinthetjük meg a „Kincsek Somogy Földjéből” című régészeti kiállítást. A második emeleten helyezkedik el Rippl-Rónai Ödön Gyűjteménye. Ezen kívül található még egy időszakos kiállító tér a földszinten és az első emeleten, ahol folyamatosan izgalmas tárlatok várják a látogatókat.

Kaposszentjakabi Bencés Apátság és Romkert:

A romjaiban is nagyszerű apátság Kaposvár környékének legfontosabb műemléke. Egyéni szerkezetével, több méter magasan álló falaival, kiemelkedő faragott kőanyagával 11. századi építészetünk legjelentősebb emlékei közé tartozik.

Rippl-Rónai Emlékház és Látogatóközpont:

A Róma-villában lakott Rippl-Rónai József, a magyar festészet kiemelkedő alakja. A szobák a művész saját bútoraival és nyolcvan képével kerültek berendezésre. A különálló műteremben Rippl-Rónai festőállványa, festőfelszerelése, pasztelljei, s a falakon, dokumentumfényképeken követhetjük nyomon életének pillanatait. 2013-ban az emlékház kibővült a látogatóközpont épületével, amelyben Rippl-Rónai iparművészeti munkásságát bemutató Andrassy-ebédlő rekonstrukciója látható. Az állandó kiállítás még ez évben elnyerte „Az év kiállítása” címet.

Fekete István Látogatóközpont:

A Deseda- tó és környékének élővilágát bemutató kiállítás tekinthető meg, interaktív játékok, múzeumpedagógiai foglalkozások, kerékpár, csónak-kölcsönzés, kiránduló hajó működik áprilistól októberig.

Könyvtár:

A múzeum könyvgyűjtemény korlátozottan nyilvánosan látogatható, könyv- és folyóirat állományával, számítástechnikai eszközeivel biztosít olvasótermi szolgáltatást kutatók, tanulók és a látogatók számára.

A Somogyvármegyei Régészeti és Történelmi Társulat 1877-es megalakulásakor már 150 értékes könyvvel rendelkezett. Azóta hagyatékozás és ajándékozás útján jelentősen gyarapodott a könyvgyűjtemény. 1971-től majdnem 100 intézménnyel van kiadványcsere

kapcsolat. A könyvgyűjteménynek jelenleg közel 22 000 kötete van. 2008-tól a saját kiadványok digitalizálva vannak, melyek múzeumi honlapon elérhetők.

Az intézmény által kiadott folyóiratok több sorozata is elérhető honlapunkon. A Somogy Megyei Múzeumok Közleményei 1973-2010 között 19 kötetben jelentek meg. Természettudományi, régészeti, néprajzi, újkortörténeti és képzőművészeti tanulmányokat tartalmaznak. Szerzői nagyobb részben az intézmény munkatársai, de rendszeresen megjelenési lehetőséget biztosított a különböző tudományágakat képviselő szakembereknek. A Natura Somogyiensis az intézmény természettudományi osztályának tematikus folyóirata. 2001 óta megjelent 19 kötete magyar és idegen nyelven mutatja be Somogy megye élővilágát. A Somogyi Múzeumok Füzetei 1964-1993-ig jelent meg 20 alkalommal. Tartalmában a múzeum életének jelentős eseményeiről, kiállításairól adott tájékoztatást. A kiadványok cikkei között szerző vagy szakág szerint is kereshetnek az érdeklődők. Adatbázisainkban látogatóink széles köre talál érdeklődésének megfelelő tartalmakat. A felhasználók számára jól használható az általános műveltség elmélyítése vagy mélyebb szakmai tájékozódás tekintetében is. Reményeink szerint segítséget jelent az általános- és középiskolás diákoknak és pedagógusainknak egyaránt, részben a meglévő ismeretek elmélyítésében, részben új ismeretek szerzésében.

Az intézményben öt oktató- és foglalkoztató terem áll rendelkezésre, melyek korszerű kialakítása és felszereltsége segíti az ismeretszerzést. Az állandó és az időszakos kiállításokhoz kapcsolódóan múzeumpedagógiai foglalkozások kerültek kidolgozásra. Nyári táborokban a gyerekek 2013-tól már játszva ismerkedhetnek meg a múzeum kincseivel.

A Rippl-Rónai Múzeum minden évben bekapcsolódik a múzeumokat érintő országos nagy rendezvényekbe, pl. Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kutatók Éjszakája.

A néprajzi gyűjtemény története

1914. február 28.-án a Somogy Megyei Múzeum Egyesület közgyűlésén határoztak a néprajzi tárgyak gyűjtéséről. Gönczi Ferenc egyesületi alelnök lett megbízva a feladattal. A gyűjtőmunka még a háború alatt sem szünetelt. A gyűjtést iskolalátogatásai alkalmával végezte.

1920-ban a Rippl-Rónai Ödön féle gyűjtemény (1355 db) is az egyesülethez került, mely jelentős számú néprajzi tárgyat (faragások, szentképek stb.) tartalmazott.

Amikor Gönczi Ferenc nyugállományba vonult, az egyesület alelnökeként minden idejét, energiáját a somogyi múzeumügynek tudta szentelni. 1923 áprilisában intenzív tárggyűjtésbe kezdett, faluról-falura járva a megyét.

Viski Károly 1927 decemberében Kaposváron járt, hogy a „Somogy megyei Múzeum Egyesület” gyűjteményeit állapotuk, kezelésük, tudományos értékük tekintetében megismerje. A miniszternek tett jelentésében összegezte tapasztalatait, melyben a néprajzi gyűjteményre vonatkozóan az alábbiakat írta: „A gyűjteményeket kezelő ügyvezető elnök szerint a tárgyak száma kb. 7000. Ebből az 1923 óta szerettek, s pontosan leltározottak száma: 3871 darab... a most említett közel 4000 darab muzeális tekintetben kellőleg körülírt tárgy mind a Gönczi Ferenc gyűjtése, aki életkorához képest szokatlan frissességgel, lelkesedéssel, minden fizetés vagy tiszteletdíj nélkül él a megérdemelt nyugalom helyett önként választott múzeumi hivatásának.”

Gönczi levelezésben állt a faragókkal, segítette őket, megrendelés útján gyűjtötte be a pásztorművészet területéről az anyagot. A Balaton és Somogy vízpartjain a halászati eszközök összegyűjtését is elvégezte.

A II. világháborúban a légítámadások elől, a gyűjtemény legértékesebb részét próbálták menteni. A textilek nagy része beladázva a Róma-hegyi Rippl-Rónai villába került, a többi, a faragásokat egy városszéli tanyára vitték. Lengyeltótiba, a vármegye által megvásárolt gr. Zichy Béla féle kastélyba kerültek a pásztorfaragások, kisbundák, szűrők.

Gönczi kapcsolatot ápolt a Néprajzi Múzeum munkatársaival, más megyék múzeumvezetőivel, muzeológiai tevékenysége a kor szakmai színvonalán állt.

A tárgyak gyűjtése mellett Gönczi Somogy népi kultúrájából, gyermekéletre, viseletre, betyáréletre, szokásokra vonatkozó adatokat is gyűjtött, melyeket cikkekben, tanulmányokban publikált. Monográfiát írt „Somogyi gyermek” címmel, „A somogyi betyárvilág” címmel jelent meg 1944-ben összefoglalója. Halála után, 1949-ben jelent meg a somogyi gyermekjátékokról szóló munkája.

A múzeum második állandó kiállítása a néprajztudomány területéről, a drávai halászatot, a somogyi pásztorélet és pásztorművészet témakörét mutatta be. Az új állandó kiállítás mellett minden évben több időszakos tárlatot rendezett a múzeum, melyek között több néprajzi témájú is szerepelt.

1949-ben államosították az egyesület gyűjteményét. Új vezetője, Takáts Gyula is különös gonddal fejlesztette tovább a néprajzi gyűjteményt.

1964. augusztus 1.-én került néprajzos szakemberként dr. Knézy Judit a múzeumba. Számos néprajzi tárgy, fotó, dokumentum anyaggal gyarapította a gyűjteményt. Cikkek, tanulmányok, önálló kötetek születtek kutatómunkája során.

Néhány kismesterség felszerelése a múzeum gyűjteményébe került, ezek a Marcaliban átadott múzeumban lettek bemutatva állandó néprajzi kiállítással. Honismereti és magángyűjtemények kerültek az intézményhez.

1972-ben elkészült a Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény tanulmányterve, amit L. Szabó Tünde, a Somogy Megyei Tervező Vállalat (SOMOGYTERV) építésze és dr. Knézy Judit, a Rippl-Rónai Múzeum néprajzkutatója állított össze. Nevéhez ezen túl számos időszaki kiállítás rendezése, tájházak berendezése fűződik.

A szennai munkákkal párhuzamosan folyt a Rippl-Rónai Múzeum új állandó kiállításának az előkészítése, melynek átadására 1975 októberében került sor. A néprajzi fejezetet – „Somogy néprajza” címmel – dr. Knézy Judit állította össze, a kiállítást kísérő vezető 1978-ban jelent meg. Ebben az időben a legkorszerűbbnek számító kiállítás bemutatta a pásztorélet tárgyait, azoknak a munkásságát, akik faragásból élő népművészek lettek. Somogyban ismert és használt népi hangszereket, a családi és gyermekélet tárgyait, kiemelve a temetkezéssel kapcsolatos szokásokat. dr. Knézy Judit a kézművességre, településre, építkezésre, táplálkozásra, viseletre, szokások gyakorlására vonatkozó kutatásait tanulmányokban és kiállításokban összegezte.

A megye folklórkutatása és feldolgozása területén Együd Árpád munkásságát kell kiemelni, melyet múzeumi keretek között az 1970-es évektől végzett haláláig. A táncokat normál és super 8-as filmekben örökítette meg, a balladákat, katonadalokat, virágénekeket, siratókat, népi játékokat magnószalagra rögzítette. Somogy megye egész területén végzett folklórkutatásának eredményeként megjelent „Somogy Népköltészete” című gyűjteményes kötete. Hagyatékát a megyei múzeum gondozza.

1980-tól a néprajzi szakág területén több kutató (Molnár Ágnes, Gáll Éva, Winkler Ferenc, Imrő Judit) dolgozott. Szapu Magda a nemzetiségek (cigány) és a határon túli magyarok kultúráját vizsgálta, eredményeit tanulmányokban és önálló kiadványokban publikálta. Az 1990-es évek második felétől a városi fiatalok csoportkultúrájának feltárásával és közzétételével foglalkozott. E munkájának eredményét „A zürkorszak gyermekei” című kötetében összegezte. Az ő irányításával történt meg az Együd Árpád által gyűjtött folklóranyag feldolgozása, ezt önálló kiadványban közzé is tette.

1993-tól a néprajzi gyűjtemény fejlesztését és gondozását Kapitány Orsolya néprajzkutató végezte, Simon Andrea gyűjteménykezelő segítségével. Gyűjtő és feldolgozó munkájának

középpontjában a kézművesség, népi iparművészet állt. E témakutatás eredményeként a megyében élt és élő, minősített alkotóktól vásárlás és ajándékozás útján jelentős számú alkotás került a gyűjteménybe. A szakterület a gyűjteményi állomány fejlesztése mellett nagy hangsúlyt fektetett a korszerű nyilvántartásra, állományvédelemre. Egyik legjelentősebb kiadványa 2001-ben jelent meg „Somogy megye népművészete” címmel. Nevéhez számos állandó és időszakos kiállítás rendezése kötődik.

A néprajzi gyűjtemény folyamatos gyarapodása, elhelyezése állandó raktározási gondot jelentett. Városi pincék, vidéki kúriák, kastélyok, raktárhelyiségek adtak otthont a gyűjteménynek. Természetesen ezek a raktárhelyiségek az állományvédelmi követelményeknek nem feleltek meg, fűtetlenek, magas páratartalommal, váltakozó hőmérséklettel rendelkeztek.

1985-ben a megyei múzeum a megyeháza épületébe költözött. Ez az épület, mint a legtöbb múzeumnak ma otthont adó épület, nem múzeumnak épült, de a gyűjtemény legszebb, legértékesebb anyaga, elhelyezhetővé vált benne. A pásztorművészet és a viseletek ideális raktárba kerültek. Azonban 1997-ben megkezdődött az épület részleges felújítása, emiatt ezt ismét össze kellett csomagolni, ládába, dobozokba kerültek. 2002-ben penészgomba fertőzés terjedt el a becsomagolt gyűjteményrészben. 2003-ban sikeres pályázat született a tárgyak tisztítása, konzerválása, és új tárolási feltételek kialakítása céljából. A restaurátori munkákkal párhuzamosan három felújított helyiség raktárrá alakítása valósult meg, a műtárgyvédelmi szempontokat figyelembe véve.

A Rippl-Rónai Múzeum Néprajz Szakága Kapitány Orsolya nyugdíjba vonulása után szakember hiánnyal küzdött. 2015 májusától Pisztor Zsófia etnográfus végzettségű szakember látta el a feladatot. 2015. április 1-től 1 fő, majd június 25-től még egy fő NMI kulturális közfoglalkoztatási program keretében végzett a szakterületen kiegészítő munkát. A tárgyi leltárkönyvek kerültek ekkor digitalizálásra.

A korábbi években digitalizálásra kerültek a Néprajzi Fotótár leltárkönyvei és a nem digitális adathordozón rögzített fotónegatívok, pozitívok és a diák. Digitalizálva lett az Adattári leltárkönyv is, valamint a Néprajzi Rajztár leltárkönyve is.

2015. évben a teljes műtárgyállomány 67.994 tétel. Ebből tárgy: 18.075 db, Néprajzi Fotótár: 43.549 db, Néprajzi Adattár: 2.946 tétel, Néprajzi Rajztár: 2328 tétel, Kortárs jelenségek Gyűjteménye: 1096 tétel

Együdü hagyaték: 190 db hangszalag, 36 db magnókazetta, 154 db archív filmfelvétel, 4 db videokazetta.

Somogy megye mezőgazdaságból élt népességének 1945 előtti anyagi és szellemi kultúrájáról a legteljesebb gyűjteményt múzeumunk őrzi.

A néprajzi gyűjtemény anyagának nyilvántartási rendje a hagyományos nyilvántartási rend szerint működik.

A néprajzi tárgygyűjteményt 1923-tól 1999-ig a kor igényeinek megfelelő nyilvántartási rend szerint vezették. Gönczi Ferenc a leltárt az alábbiak szerint vezette:

- leltári szám
- megnevezés
- rövid tárgyleírás
- a gyűjtés helye
- vételár

8 db leltárkönyv maradt Gönczi Ferencről, 5 db Nem szakosított leltárkönyv, 3 db Néprajzi szakleltárkönyv.

1950-től 1966-ig 18 rubrikát tartalmazó egységes leltárkönyvet vezettek a múzeum régészeti és néprajzi anyagáról. A néprajzi szakosított leltárkönyvét 1967-től kezdték el vezetni. A beérkezett néprajzi tárgyakat 1982-től külön gyarapodási naplóba vezetjük be.

A leltározott fotókat egységes leltárkönyvbe vezették, majd 1981 áprilisától „N” megkülönböztető jellel kezdték el a néprajzi fotók nyilvántartásba vételét. 7 db 1982-től az adattárat szintén szakosították. A néprajzi adattárat „NA” jelöléssel látták el, 2 db adattári leltárkönyvünk van.

A kézirattár a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárának rendje szerint került feldolgozásra, mely 1988-tól Kapitány Orsolya vezetésével történt. Az anyagok tudományos igényű feldolgozása, egységesítése, mutatórendszerrel való ellátása, majd számítógépes feldolgozása készült el. Az adatbázisban való keresés megoldott.

A leltárkönyveket a Fő u. 101. számú épületben lévő irodahelyiségünkben tároljuk, pánccsaszekrényben őrizzük. A pánccsaszekrény kulcsát ugyanebben a helyiségben, vaskazettában őrizzük.

A tárgyi gyűjtemény nyilvántartási rendjének megfelelően a leltározott tárgyakról tudományos igényű leírókartonok készültek a kezdetektől napjainkig. A tárgy leírókartonokhoz tematikus mutató kartonok és földrajzi utalók állnak a kutatók rendelkezésére.

A fotó leltárkönyvbe bejegyzett negatívokról készült pozitív másolatokat fotó leírókartonokon őrizzük. A fotó leírókartonokról tárgyi és földrajzi mutatók készültek.

A néprajzi raktárból kikerült tárgyakról érvényes letéti szerződések vannak, melyeket minden esetben tárgyjegyzék kísér, a kölcsönzésekhez kölcsönszerződések készülnek, a tárgyakhoz műtárgyvédelmi adatlapokat mellékelünk, vezetjük a mozgatási naplót.

A Kaposvár, Fő u. 10. szám alatti (volt megyeháza, ma a múzeum székhelye) épületben lévő fafaragás és textilraktárunk a műtárgyvédelmi előírásoknak megfelelőek.

A megfelelő páratartalmat légszárító berendezés biztosítja. A páratartalom mérésére hygrométert használunk.

A természetes fényforrás kiszűrésére molinóból készült függöny szolgál, az ablakok rovarhálóval felszereltek, a szellőztetés így biztosított.

A raktár bútorzata egyedi tervezésű, figyelembe véve az anyag mennyiségét, minőségét és az elhelyezésre váró tárgyak méreteit.

A textilek tárolásához fából készült fiókos rendszerű tároló-szekrények készültek, melyben fektetve tárolható, papírhengerre csavarható textilek és viseleti darabok tárolhatók. A szekrények rétegelt lemezből és jól kiszárított fenyőből készültek. A díszesebb, kényesebb viseleti darabok (pl. ködmönök, szűrők) fektetve, egyenként, savmentes papírral kitömve vannak elhelyezve a fiókokban. A fiókok aljára és a textilek takarására molinó anyag lett felhasználva. Ha a fiókokban több rétegben vannak elhelyezve textíliák, savmentes selyempapírral választjuk el egymástól. Azokat a textileket, amelyeket hajtogatva nem szabad tárolni, mert az anyag a hajtás mentén kitöredezik, papírhengerre tekerve, fiókba rendezve tároljuk (pl. váll-és fejkendő). A felcsavaráshoz savmentes selyempapírt használunk.

A nagyobb méretű vásznakat (abrosz, lepedő, ágyterítő) speciális, e célra legyártatott fa hengereket tartó fém konzolokra helyezzük. A konzolok (hengertartó, akasztós) a tömbösített raktározás típusát képviselik. A hengerek molinó vászonnal vannak bevonva.

Fő u. 10. Textilraktár részlete

A függesztve tárolható viseleti darabokat (női blúz, bajkó, mellény, dolmány) kipárnázott vállfán, molinóból varrt ruhazsákba, tároljuk.

Az alsó és felsőszoknyákat színével befele fordítva, derékban feltekerve, pamut pertlivel átkötve függesztve tároljuk a konzol akasztóin.

Az állványok molinó takaróval is be vannak fedve, a portól való védelem miatt.

Az apróbb viseleti darabok formára igazítva, savmentes, környezetbarát dobozokban Salgó polcon vannak elhelyezve (kalap, konty, harisnya, lábbeli, kezelő stb.)

A fa, fém, kerámia, üveg alapú tárgyak raktározásához Salgó polcrendszert használunk, a nagyobb tárgyak polcra helyezve, a kisebbek dobozba, savmentes papírba csomagolva kerültek raktározásra.

A szellőztetés, fűtés megoldható, a folyamatos hő- és páramérés szinte naponta megtörténik, szükség szerint páraelszívó berendezés is biztosított.

Saját gyűjteménykezelői munkám bemutatása

2015. július 1.-től végzem a Néprajzi Szakág gyűjteménykezelését, az Állományvédelmi csoport tagjaként látom el a feladatokat.

A gyűjteményvezető muzeológus, Pisztor Zsófia szakmai irányításával dolgozom. Segítem a muzeológus munkáját, együttműködöm vele. Általános raktári feladataim alapján végzem a múzeumban őrzött műtárgyak kezelését, nyilvántartását, megőrzését és ellenőrzését. Folyamatosan figyelemmel kísérem a műtárgyak állapotát. Folyamatosan ellenőrzöm a raktárak klimatikus (hő-, pára-, fény-) viszonyait, tűz- és kártevők elleni védelmet figyelembe véve, a raktár vagyonbiztonságát és rendezettségét őrzöm. Szükség esetén javaslatot teszek restaurátori feladatok elvégzésére. Részt veszek a raktárban elhelyezett műtárgyak folyamatos nyilvántartásában és a nyilvántartás ellenőrzésében. Műtárgyszállítás, műtárgymozgatás során elvégzem az ehhez kapcsolódó adminisztratív feladatokat. Gondoskodom a műtárgyak csomagolásáról és szállításáról. Gondoskodom a raktárak tisztán tartásáról, a rendszeres takarításról és fertőtlenítésről. Folyamatosan ellenőrzöm a műtárgyvédelmet szolgáló technikai berendezéseket (hőmérő, páramérő).

Közreműködöm a költségvetési terv készítésében, szakmai beszámoló elkészítésében, dokumentumokat készítek elő ellenőrzésre, kutató munkához adattári anyagokat biztosítok.

Adminisztrációs munkámban próbálok mindig pontosan, precízen dolgozni.

Minden lehetséges alkalmat megragadok, hogy konferenciákra, országos rendezvényekre eljussak. A tavalyi évben rendezett Múzeumok Majálisán múzeumunk és kiadványaink népszerűsítése volt a feladatom, melyet nagy örömmel végeztem.

Két alkalommal vettem részt a Múzeumok Éjszakájának előkészítésében, lebonyolításában.

2015 nyarán múzeumi tábort szerveztünk két turnusban. Foglalkozásokat tartottunk, játékos formában ismertettük meg a néprajz területét a gyermekekkel.

Színvonalas Adventi programsorozatot készítettünk, melynek pozitív visszhangot adott a közönség, a sajtó, televízió és a rádió. Próbálunk egyre szélesebb réteget bevonni, internetes közösségi oldalunkon és a honlapon felhívásokat teszünk közzé, nyereményjátékokat szervezünk, ismeretterjesztő, tájékoztató cikkeket teszünk közzé. Kutatókat, érdeklődőket fogadunk.

2015 évben sikerült az egyik raktár revízióját elvégeznünk, ennek során a tároló-dobozokat és a tárgyak csomagolásait megfelelő, jól látható felirattal láttuk el a könnyebb kereshetőség érdekében.

A Fő u. 101. szám alatti irodahelyiségünkben lévő Néprajzi Adattárban elhelyezett elavult fotók és negatívok tárolására használt szekrényt leselejteztük, korszerű, savmentes papír tárolóeszközöket szereztünk be. A negatívok áthelyezése során revíziózni is fogjuk azokat.

Taszáron a volt laktanyaépületben lévő raktárunk rendezett, viszonylag áttekinthető, megfelelő mennyiségű rakodóterületet biztosít. Sajnos ez az objektum nem fűthető, így a téli hónapokban magas a páratartalom, és a téli és nyári időszakok váltakozása során jelentősen ingadozik a hőmérséklet. 2015 nyarán 4 fő diákmunkás segítségével kitakarítottunk, a tárgyak, tárolóterek pormentesítését elvégeztük.

Muzeológus kolleganőmmel együtt tudatosan igyekszünk, hogy a Néprajzi Szakág közművelődési tevékenységét bővítsük. Első feladatunk volt, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokat dolgoztunk ki, melyet általános iskoláknak ajánlottunk 3-3 különböző korcsoportra fókuszálva. Ezekhez a foglalkozásokhoz ingyenesen letölthető foglalkoztató füzetet készítettünk.

A kutatómunkát megkönnyítendő külön számítógépet telepítettünk a néprajzi adattárba, megkezdődött az adattári anyagok digitalizálása, hogy majd szélesebb körben, online is elérhetővé tegyük.

2016 áprilisában időszaki kiállítást készítettünk, melynek témája a mosás és vasalás a paraszti háztartásban. Első alkalommal vettem részt kiállítás előkészítésében, lebonyolításában.

Azért szeretem ezt a munkát, mert sokféle érdekes és változatos feladatot kell megoldanom az állandó, naponta ismétlődő teendők mellett.

készítették a szabók. Pásztorok, gulyások, kondások hordták. Ebben tartották kisebb holmijukat. A dunántúli fenekes ujjú szűrőket piros szegéssel készítették. Ott leginkább csak kanászok hordtak ilyeneket. Erre szól a nóta:

*„Be van az én szűröm ujjja kötve,
Kis angyalom, ne kotorássz benne!
Az egyikben aczél, kova, tapló,
A másikban százforintos bankó.”*

Ifj. Kapoli Antal juhász, „Népművészet Mestere” díjas népi iparművész volt. Édesapja, id. Kapoli Antal juhász, Kossuth-díjas és „Népművészet Mestere” díjas népi iparművész. Az ő munkáinak zöme a Balatonlellel Kapoli Emlékházban kerültek kiállításra, ezért ifj. Kapoli Antal munkái közül választottam a következő tárgyat, mely a Rippl-Rónai múzeum fafaragásos raktárában lévő gyűjteményben található.

Gyufataró (RRM 4930.)

Ifjabb Kapoli Antal juhásztól vásárolta Gönczi Ferenc 1929-ben. Származási helye: Kopaszhegypuszta. A tárgy szilvafából van faragva. Egyik oldalán bazsarózsák, másik oldalán tölgyfalevelek gubaccsal. Nagysága: 5,7 X 6,7 cm.

„ a pusztákon nyomtak egymás markába meglelt férfiak is fél tenyér nagyságú, ravasz szerkezetű dobozkat azzal: ezt nyissa ki kend. A fölshólitott átvette a faragással agyondíszített kazettácskát, rázott egyet rajta a füle mellett, majd elismervén, hogy az belül nem üres, mert zörög, szeme elé emelte, s beható vizsgálattal igyekezett fölfedezni, hogy a skatulyácskára faragott kacskaringós vonalaknak vagy stilizált makkoknak melyikét kell megnyomnia, hogy a bonyolult zárószervezet első nyitját meglelje. A ravasz szerkezetben gyufa volt, öt-hat szál. Népművészetünkben külön fejezet ezeknek az ötletes gyufarejtő, gyufaőrző

alkalmatosságoknak, főleg pásztorok mívelte ipara.” Illyés Gyula jellemezte így a pásztorélet és művészet egyik jelentős darabját, a gyufatartót.

Somogyban jelentős volt az állattartás, melynek ideális területei a nagy kiterjedésű tölgyerdők, tisztások voltak. A pásztorok elsősorban olyan tárgyakat, eszközöket faragtak és díszítettek, amelyekre a mindennapi életben szükségük volt, kisméretű tárgyak, melyeket magukkal hordhattak zsebben, szűr befenekelt ujjában, tarisznyában.

Múzeumunknak gazdag és változatos pásztorművészeti gyűjteményében kiemelkedő helyet foglalnak el a gyufatartók.

Gyűjteményünk egyik legrégebbi darabja a céhes ipar területéről került múzeumunkba.

Céhkorsó (RRM 51.4.2.)

Zöld mázzal futtatott, lapos jellegű, égetett korsó. A korsó mindkét oldalán szív alakú mezőben stilizált céhjelvénnyek sorakoznak. Pl. holló szájában patkó, fölötté „Kovácz Címer”-stb. A korsó szája alatti keskeny részen az egész testet befogó tulipán látható. A vele szemben levő fül alatt: „Andotsi közönséges, bötsületes mester emberek céhkorsaja 1835. február 25” felirat.

A korsó egy Dunántúli fazekas munkája 1835-ből. Dr. Takáts Gyula gyűjtötte 1951. szeptember 8.-án az Andocsi Községi Tanácstól. Magassága: 43 cm, szájhossz: 25 cm, talp átmérő: 15 cm.

A céh a kézműves mesterséget űző iparosok érdekvédelmi szervezete volt. Somogy megye céheinek döntő többsége a 18. sz. első felében alakult. A céhkorsó sajtóságos korsó, melyből bizonyos ünnepélyek, pl. céhlakozások, céhláda átvitele, céhmesterválasztás, remekeltetés, felszabadítás alkalmával isznak a mesterek, és illető legényeik.

Irodalomjegyzék

- GÖNCZI FERENC 1935. A Somogymegyei Múzeum Egyesület 25 éves története. Új-Somogy Nyomda és Lapkiadó RT. Kaposvár. 11-19.
- VARGA ÉVA 2010. Múzeumteremtés Somogyban. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága. Kaposvár. 7-13.
- KAPITÁNY ORSOLYA 2010. „A szépség kertjében”. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága. Kaposvár. 99-126.
- ÁBRAHÁM LEVENTE 2010. A természet sokfélesége. Ábrahám Levente. Somogyi Múzeumok Közleményei 19. Jubileumi kötet Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Kaposvár. 211-220.
- MARTON KLÁRA 1981. Egy Csökölyből származó polgári szűr restaurálása. Somogyi Múzeumok Közleményei IV./7. Különlenyomat. Kaposvár.
2004. A néprajz gyűjteményi anyagának nyilvántartási rendje RRM NA 2355-2004.
2009. Somogyország öröksége – 100 éves a múzeum - Kiállítás a Rippl-Rónai Múzeumban. Somogy Megyei Múzeumok igazgatósága. Kaposvár.
2014. A Kaposvári Rippl-Rónai Múzeum. Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum. Kaposvár.
2016. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum 2015. évi beszámolójelentése. Kaposvár.
2016. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum Néprajzi Szakág 2015. évi beszámolója.
2013. A Rippl-Rónai Megyei hatókörű Városi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzata. Kaposvár.
2013. Működési Engedély. Rippl-Rónai Múzeum
2014. A Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum Alapító Okirata.
- <http://www.heimatmuseum.hu/anyagok/Allomanyvedelmi.pdf>